

Hercules

(Oetaeus)

Lucius Annaeus Seneca minor

Hercvles Sator deorum, cuius excussum manu
 utraeque Phoebi sentiunt fulmen domus,
 secure regna: protuli pacem tibi,
 quacumque Nereus porrigi terras uetat.
 non est tonandum; perfidi reges iacent, 5
 saeui tyranni. fregimus quidquid fuit
 tibi fulminandum. sed mihi caelum, parens,
 adhuc negatur? parui certe Ioue
 ubique dignus teque testata est meum
 patrem nouerca. quid tamen nectis moras? 10
 numquid timemur? numquid impositum sibi
 non poterit Atlas ferre cum caelo Herculem?
 quid astra, genitor, quid negas? mors me tibi
 certe remisit, omne concessit malum
 quod terra genuit, pontus aer inferi: 15
 nullus per urbes errat Argolicas leo,
 Stymphalis icta est, Maenali nulla est fera;
 sparsit peremptus aureum serpens nemus
 et hydra uires posuit et notos Hebro
 cruore pingues hospitum fregi greges 20
 hostique traxi spolia Thermodontiae.
 uici regentem fata nec tantum redi,
 sed trepidus atrum Cerberum uidit dies
 et ille solem. nullus Antaeus Libys
 animam resumit, cecidit ante aras suas 25
 Busiris, una Geryon sparsus manu
 taurusque populis horridus centum pauor.
 quodcumque tellus genuit infesta occidit
 meaque fusum est dextera: iratis deis
 non licuit esse. si negat mundus feras, 30
 animum nouerca, redde nunc nato patrem
 uel astra forti. nec peto ut monstres iter;
 permitte tantum, genitor: inueniam uiam.
 Vel si times ne terra concipiat feras,
 properet malum quodcumque, dum terra Herculem 35
 habet uidetque: nam quis inuadet mala
 aut quis per urbes rursus Argolicas erit
 Iunonis odio dignus? in tutum meas
 laudes redegi, nulla me tellus silet:
 me sensit ursae frigidum Scythicae genus 40
 Indusque Phoebo subditus, cancro Libys;
 te, clare Titan, testor: occurri tibi
 quacumque fulges, nec meos lux prosequi
 potuit triumphos, solis excessi uices
 intraque nostras substitit metas dies. 45
 natura cessit, terra defecit gradum:

lassata prior est. nox et extremum chaos
 in me incucurrit: inde ad hunc orbem redi,
 nemo unde retro est. tulimus Oceani minas,
 nec ulla ualuit quaterne tempestas ratem 50
 quamcumque pressi--pars quota est Perseus mei?
 Iam uacuum aether non potest odio tuae
 sufficere nuptae quasque deuincam feras
 tellus timet concipere nec monstra inuenit.
 ferae negantur: Hercules monstri loco 55
 iam coepit esse; quanta non fregi mala,
 quot scelera nudus? quidquid immane obstitit,
 solae manus strauere; nec iuuenis feras
 timui nec infans. quidquid est iussum leue est,
 nec ulla nobis segnis illuxit dies. 60
 o quanta fudi monstra quae nullus mihi
 rex imperauit! institit uirtus mihi
 Iunone peior. Sed quid inpavidum genus
 fecisse prodest? non habent pacem dei:
 purgata tellus omnis in caelo uidet 65
 quodcumque timuit: transtulit Iuno feras.
 ambit peremptus cancer ardentem plagam
 Libyaeque sidus fertur et messes alit;
 annum fugacem tradit Astraeae leo,
 at ille, iactans feruidam collo iubam, 70
 austrum madentem siccatur et nimbos rapit.
 inuasit omnis ecce iam caelum fera
 meque antecessit: uictor e terris meos
 specto labores, astra portentis prius
 ferisque Iuno tribuit, ut caelum mihi 75
 faceret timendum--sparserit mundum licet
 caelumque terris peius ac peius Styge
 irata faciat, dabitur Alcidae locus.
 Si post feras, post bella, post Stygium canem
 haud dum astra merui, Siculus Hesperium latus 80
 tangat Pelorus, una iam tellus erit:
 illinc fugabo maria; si iungi iubes,
 committat undas Isthmos, et iuncto salo
 noua ferantur Atticae puppes uia.
 mutetur orbis, uallibus currat nouis 85
 Hister nouasque Tanais accipiat uias.
 Da, da tuendos, Iuppiter, saltem deos:
 illa licebit fulmen a parte auferas,
 ego quam tuebor. siue glaciale polum,
 seu me tueri feruidam partem iubes, 90
 hac esse superos parte securos puta.
 Cirrhaea Paeon templa et aetheriam domum
 serpente caeso meruit--o quotiens iacet
 Python in hydra! Bacchus et Perseus deis
 iam se intulere--sed quota est mundi plaga 95

oriens subactus aut quota est Gorgon fera?
quis astra natus laudibus meruit suis
ex te et nouerca? quem tuli mundum peto.

Sed tu, comes laboris Herculei, Licha,
perfer triumphos, Euryti uictos lares 100
stratumque regnum. uos pecus rapite ocus
qua templa tollens ora Ceneae Iouis
aestu timendum spectat Euboicum mare.

Chorvs Par ille est superis cui pariter dies
et fortuna fuit; mortis habet uices 105
lente cum trahitur uita gementibus.

Quisquis sub pedibus fata rapacia
et puppem posuit fluminis ultimi,
non captiua dabit bracchia uinculis
nec pompae ueniet nobile ferculum: 110
numquam est ille miser cui facile est mori.

Illum si medio decipiat ratis
ponto, cum Borean expulit Africus
aut Euris Zephyrum, cum mare diuidunt,
non puppis lacerae fragmina conligit, 115
ut litus medio speret in aequore:
uitam qui poterit reddere protinus,
solus non poterit naufragium pati.

Nos turpis macies et lacrimae tenent
et crinis patrio puluere sordidus. 120

nos non flamma rapax, non fragor obruit:
felices sequeris, mors, miseros fugis.
Stamus, sed patriae messibus heu locus
et siluis dabitur, lapsaque sordidae
fient templa casae; iam gelidus Dolops 125
hac ducet pecudes qua tepet obrutus
stratae qui superest Oechaliae cinis.

illo Thessalicus pastor in oppido
indocta referens carmina fistula
cantu nostra canet tempora flebili; 130
et dum pauca deus saecula contrahet,
quaeretur patriae quis fuerit locus.

Felix incolui non steriles focos
nec ieiuna soli iugera Thessali:
ad Trachina uocor, saxa rigentia 135
et dumeta iugis horrida torridis,
uix gratum pecori montiuago nemus.

At si quas melior sors famulas uocat,
illas aut uolucer transferet Inachus
aut Dircaea colent moenia, qua fluit 140
Ismenos tenui flumine languidus--
hic mater tumidi nupserat Herculis?

Falsa est de geminis fabula noctibus, 147
aether cum tenuit sidera longius

commisitque uices Lucifer Hespero
 et Solem uetuit Delia tardior: 150
 quae cautes Scythiae, quis genuit lapis? 143
 num Titana ferum te Rhodope tulit,
 te praeruptus Athos, te fera Caspia,
 quae uirgata tibi praebuit ubera?
 nullis uulneribus peruia membra sunt: 151
 ferrum sentit hebes, lentior est chalybs;
 in nudo gladius corpore frangitur
 et saxum resilit, fataque neglegit
 et mortem indomito pectore prouocat. 155
 Non illum poterant figere cuspides,
 non arcus Scythica tensus harundine,
 non quae tela gerit Sarmata frigidus
 aut qui soliferae suppositus plagae
 uicino Nabatae uulnera derigit 160
 Parthus Gnosiadis certior ictibus.
 Muros Oechaliae corpore propulit;
 nil obstare ualet; uincere quod parat
 iam uictum est--quota pars uulnere concidit?
 pro fato potuit uultus iniquior 165
 et uidisse sat est Herculeas minas.
 quis uastus Briareus, quis tumidus Gyges,
 supra Thessalicum cum stetit aggerem
 caeloque insereret uipereas manus,
 hoc uultu riguit? commoda cladibus 170
 magnis magna patent, nil superest mali:
 iratum miserae uidimus Herculem.
 Iole At ego infelix non templa suis
 conlapsa deis sparsosue focus,
 natis mixtos arsisse patres 175
 hominique deos, templa sepulcris:
 nullum querimur commune malum.
 alio nostras fortuna uocat
 lacrimas, alias flere ruinas
 mea fata iubent. 180
 quae prima querar? quae summa gemam?
 pariter cunctas deflere iuuat,
 nec plura dedit pectora Tellus,
 ut digna sonent uerbera fatis.
 Me uel Sipylum flebile saxum 185
 fingite, superi,
 uel in Eridani ponite ripis,
 ubi maesta sonat Phaethontiadum
 silua sororum;
 me uel Siculis addite saxis,
 ubi fata gemam Thessala Siren, 190
 uel in Edonas tollite siluas,
 qualis natum Daulias ales

solet Ismaria flere sub umbra:
 formam lacrimis aptate meis
 resonetque malis aspera Trachin. 195
 Cypria lacrimas Myrrha tuetur,
 raptum coniunx Ceyca gemit,
 sibi Tantalus est facta superstes;
 fugit uultus Philomela suos
 natumque sonat flebilis Atthis: 200
 cur mea nondum capiunt uolucres
 bracchia plumas?
 felix, felix, cum silua domus
 nostra feretur
 patrioque sedens ales in agro
 referam querulo murmure casus 205
 uolucrumque Iolen fama loquetur.
 Vidi, uidi miseranda mei
 fata parentis,
 cum letifero stipite pulsus
 tota iacuit sparsus in aula:
 pro, si tumulum fata dedissent, 210
 quotiens, genitor, quaerendus eras!
 potuine tuam spectare necem,
 nondum teneras uestite genas
 necdum forti sanguine, Toxeu?
 Quid uestra queror fata, parentes, 215
 quos in tutum mors aequa tulit?
 mea me lacrimas fortuna rogat:
 iam iam dominae captiua colus
 fusosque legam.
 Pro, saeue decor formaque mortem
 paritura mihi, 220
 tibi cuncta domus concidit uni,
 dum me genitor negat Alcidae
 atque Herculeus socer esse timet.
 Sed iam dominae tecta petantur.
 Chorvs Quid regna tui clara parentis 225
 proauosque tuos respicis amens?
 fugiat uultus fortuna prior.
 felix quisquis nouit famulum
 regemque pati
 uultusque suos uariare potest. 230
 rapuit uires pondusque mali
 casus animo qui tulit aequo.
 Nvtrix O quam cruentus feminas stimulat furor,
 cum patuit una paelici et nuptae domus!
 Scylla et Charybdis Sicula contorquens freta 235
 minus est timenda, nulla non melior fera est.
 Namque ut reluxit paelicis captae decus
 et fulsit Iole qualis innubis dies

purisue clarum noctibus sidus micat,
 stetit furenti similis ac toruum intuens 240
 Herculea coniunx; feta ut Armenia iacens
 sub rupe tigris hoste conspecto exilit
 aut iussa thyrsus quatere conceptum ferens
 Maenas Lyaeum dubia quo gressus agat
 haesit parumper; tum per Herculeos lares 245
 lymphata rapitur, tota uix satis est domus:
 incurrit, errat, sistit, in uultus dolor
 processit omnis, pectori paene intimo
 nihil est relictum; fletus insequitur minas.
 nec unus habitus durat aut uno furit 250
 contenta uultu: nunc inardescunt genae,
 pallor ruborem pellit et formas dolor
 errat per omnes; queritur implorat gemit.
 Sonuere postes ecce praecipiti gradu,
 secreta mentis ore confuso exerit. 255
 Deianira Quamcumque partem sedis aetheriae premis,
 coniunx Tonantis, mitte in Alciden feram
 quae mihi satis sit. si qua fecundum caput
 palude tota uastior serpens mouet,
 ignara uinci, si quid excessit feras 260
 immane dirum horribile, quo uiso Hercules
 auertat oculos, hoc specu immenso exeat.
 Vel si ferae negantur, hanc animam, precor,
 conuerte in aliquod--quodlibet possum malum
 hac mente fieri. commoda effigiem mihi 265
 parem dolori: non capit pectus minas.
 quid excutis telluris extremae sinus
 orbemque uersas? quid rogas Ditem mala?
 omnes in isto pectore inuenies feras
 quas timuit; odiis accipe hoc telum tuis: 270
 ego sum, nouerca, perdere Alciden potens:
 perfer manus quocumque; quid cessas, dea?
 utere furente! quod iubes fieri nefas?
 reperi, quid haeres? ipsa iam cesses licet,
 haec ira satis est. Nvt. Pectoris sani parum, 275
 alumna, questus comprime et flammam doma;
 frena dolorem. coniugem ostende Herculis.
 De. Iole meis captiua germanos dabit
 natis Iouisque fiet ex famula nurus?
 num flamma cursus pariter et torrens feret 280
 et ursa pontum sicca caeruleum bibet?
 non ibo inulta: gesseris caelum licet
 totusque pacem debeat mundus tibi,
 est aliquid hydra peius: iratae dolor
 nuptae. quis ignis tantus in caelum furit 285
 ardentis Aetnae? quidquid est uictum tibi
 hic uincet animus--capta praeripiet toros?

adhuc timebam monstra, iam nullum est malum:
 cessere pestes, in locum uenit ferae
 inuisa paelex. summe pro rector deum 290
 et clare Titan, Herculis tantum fui
 coniunx timentis; uota quae superis tuli
 cessere captae, paelici felix fui,
 illi meas audistis, o superi, preces,
 incolumis illi remeat--o nulla dolor 295
 contente poena, quaere supplicia horrida,
 incogitata, infanda, Iunonem doce
 quid odia ualeant: nescit irasci satis.

Pro me gerebas bella, propter me uagas
 Achelous undas sanguine infecit suo, 300
 cum lenta serpens fieret, in taurum trucem
 nunc flecteret serpente deposita minas,
 et mille in hoste uinceret uno feras.
 iam displicemus, capta praelata est mihi--
 non praeferetur: qui dies thalami ultimus 305
 nostri est futurus, hic erit uitae tuae.
 Quid hoc? recedit animus et ponit minas;
 iam cessat ira--quid miser langues dolor?
 perdis furorem, coniugis sanctae fidem
 mihi reddis iterum. quid uetas flammam ali? 310
 quid frangis ignes? hunc mihi serua impetum,
 pares eamus--non erit uotis opus:
 aderit nouerca quae manus nostras regat
 nec inuocata. Nvt. Quod paras demens scelus?
 perimes maritum, cuius extremus dies 315
 primusque laudes nouit et caelo tenus
 erecta terras fama suppositas habet?
 iam tota in istos terra consurget lares
 domusque soceri prima et Aetolum genus
 sternetur omne, saxa iam dudum ac faces 320
 in te ferentur, uindicem tellus suum
 defendet omnis: una quot poenas dabis!
 Effugere terras crede et humanum genus
 te posse--fulmen genitor Alcidae gerit:
 iam iam minaces ire per caelum faces 325
 specta et tonantem fulmine excusso diem.
 mortem quoque ipsam, quam putes tutam, time:
 dominatur illic patruus Alcidae tui.
 quocumque perges, misera, cognatos deos
 illi uidebis. De. Maximum fieri scelus 330
 et ipsa fateor, sed dolor fieri iubet.
 Nvt. Moriere. De. Moriar Herculis nempe incluti
 coniunx nec ullus nocte discussa dies
 uiduam notabit nec meos paelex toros
 captiua capiet. ante ab occasu dies 335
 nascetur, Indos ante glacialis polus

Scythasue tepida Phoebus inficiet rota,
 quam me relictam Thessalae inspiciant nurus.
 meo iugales sanguine extingam faces.
 aut pereat aut me perimat; elisis feris 340
 et coniugem addat, inter Herculeos licet
 me quoque labores numeret: Alcidae toros
 moritura certe corpore amplectar meo.
 Ire, ire ad umbras Herculis nuptam libet,
 sed non inultam: si quid ex nostro Hercule 345
 concepit Iole, manibus euellam meis
 ante et per ipsas paelicem inuadam faces.
 me nuptiali uictimam feriat die
 infestus, Iolen dum supra exanimem ruam:
 felix iacet quicumque quos odit premit. 350
 Nvt. Quid ipsa flammis pascis et uastum foues
 ultro dolorem? misera, quid cassum times?
 dilexit Iolen: nempe cum staret parens
 regisque natam peteret--in famulae locum
 regina cecidit: perdidit uires amor 355
 multumque ab illa traxit infelix status.
 illicita amantur, excidit quidquid licet.
 De. Fortuna amorem peior inflammat magis:
 amat uel ipsum quod caret patrio lare,
 quod nudus auro crinis et gemma iacet, 360
 ipsas misericors forsam aerumnas amat;
 hoc usitatum est Herculi: captas amat.
 Nvt. Dilecta Priami nempe Dardanii soror
 concessa famula est; adice quot nuptas prius,
 quot uirgines dilexit: errauit uagus. 365
 Arcadia nempe uirgo, Palladios choros
 dum nectit, Auge, uim stupri passa excidit,
 nullamque amoris Hercules retinet notam.
 referam quid alias? nempe Thespiades uacant
 breuique in illis arsit Alcides face. 370
 hospes Timoli Lydiam fouit nurum
 et amore captus ad leues sedit colos,
 tenerum feroci stamen intorquens manu.
 nempe illa ceruix spolia deposuit ferae
 crinemque mitra pressit et famulus stetit, 375
 hirtam Sabaea marcidus myrrha comam:
 ubique caluit, sed leui caluit face.
 De. Haerere amantes post uagos ignes solent.
 Nvt. Famulamne et hostis praeferet gnatam tibi?
 De. Vt laeta siluas forma uernantes habet, 380
 quas nemore nudo primus inuestit tepor,
 at cum solutos expulit Boreas Notos
 et saeua totas bruma decussit comas,
 deforme solis aspicias truncis nemus:
 sic nostra longum forma percurrens iter 385

deperdit aliquid semper et fulget minus,
nec illa uenus est: quidquid in nobis fuit
olim petitum cecidit et periit labans,
aetas citato senior eripuit gradu 390
materque multum rapuit ex illo mihi. 389
Vides ut altum famula non perdat decus? 391
cessere cultus penitus et paedor sedet;
tamen per ipsas fulget aerumnas decor
nihilque ab illa casus et fatum graue
nisi regna traxit. hic meum pectus timor, 395
altrix, lacessit, hic rapit somnos pauor.
Praeclara totis gentibus coniunx eram
thalamosque nostros inuido uoto nurus
optabat omnis, quae nimis quicquam deos
orabat ullos: nuribus Argolicis fui 400
mensura uoti. quem Ioui socerum parem,
altrix, habebo? quis sub hoc mundo mihi
dabitur maritus? ipse qui Alcidae imperat,
facibus suis me iungat Eurystheus licet,
minus est. toris caruisse regnantis leue est: 405
alte illa cecidit quae uiro caret Hercule.
Nvt. Conciliat animos coniugum partus fere.
De. Hic ipse forsitan diuidet partus toros.
Nvt. Famula illa trahitur interim donum tibi.
De. Hic quem per urbes ire praeclarum uides 410
et uiua tergo spolia gestantem ferae,
qui regna miseris donat et celsis rapit
uasta grauatus horridam claua manum,
cuius triumphos ultimi Seres canunt
et quisquis alius orbe consaepto iacet, 415
leuis est nec illum gloriae stimulat decor.
errat per orbem, non ut aequetur Ioui
nec ut per urbes magnus Argolicas eat:
quod amet requirit, uirginum thalamos petit.
si qua est negata, rapitur; in populos furit, 420
nuptas ruinis quaerit et uitium impotens
uirtus uocatur. cecidit Oechalia inclita
unusque Titan uidit atque unus dies
stantem et cadentem; causa bellandi est amor.
totiens timebit Herculi natam parens 425
quotiens negabit, hostis est quotiens socer
fieri recusat: si gener non est, ferit.
Post haec quid istas innocens seruo manus,
donec furentem simulet ac saeua manu
intendat arcus meque natumque opprimat? 430
sic coniuges expellit Alcides suas,
haec sunt repudia; nec potest fieri nocens:
terris uideri sceleribus causam suis
fecit nouercam. quid stupes segnis, furor?

scelus occupandum est: perage, dum feruet manus. 435
 Nvt. Perimes maritum? De. Paelicis certe meae.
 Nvt. At Ioue creatum. De. Nempe et Alcmena satum.
 Nvt. Ferrone? De. Ferro. Nvt. Si nequis? De. Perimam dolo.
 Nvt. Quis iste furor est? De. Quem meus coniunx docet.
 Nvt. Quem nec nouerca potuit, hunc perimes uirum? 440
 De. Caelestis ira quos premit, miseros facit:
 humana nullos. Nvt. Parce, miseranda, et time.
 De. Contempsit omnes ille qui mortem prius;
 libet ire in enses. Nvt. Maior admisso tuus,
 alumna, dolor est; culpa par odium exigit. 445
 cur saeua modicis statuis? ut laesa es, dole.
 De. Leue esse credis paelicem nuptae malum?
 quidquid dolorem pascit, hoc nimium puta.
 Nvt. Amorne clari fugit Alcidae tibi?
 De. Non fugit, altrix, remanet et penitus sedet 450
 fixus medullis, crede; sed magnus dolor
 iratus amor est. Nvt. Artibus magicis fere
 coniugia nuptae precibus admixtis ligant.
 uernare iussi frigore in medio nemus
 missumque fulmen stare; concussi fretum 455
 cessante uento, turbidum explicui mare
 et sicca tellus fontibus patuit nouis.
 habuere motum saxa, discussi fores
 umbrasque Ditis, et mea iussi prece
 manes locuntur, siluit infernus canis; 460
 nox media solem uidit et noctem dies: 462
 mare terra caelum et Tartarus seruit mihi 461
 nihilque leges ad meos cantus tenet: 463
 flectemus illum, carmina inuenient iter.
 De. Quas Pontus herbas generat aut quas Thessala
 sub rupe Pindus aluit inueniam malum
 cui cedat ille? carmine in terras mago
 descendat astris Luna desertis licet
 et bruma messes uideat et cantu fugax
 stet deprehensum fulmen et uersa uice 470
 medius coactis ferueat stellis dies:
 non flectet illum. Nvt. Vicit et superos Amor.
 De. Vincetur uni forsitan et spoliolum dabit
 Amorque summus fiet Alcidae labor.
 Sed te per omne caelitem numen precor, 475
 per hunc timorem: quidquid arcani apparo
 penitus recondas et fide tacita premas.
 Nvt. Quid istud est quod esse secretum petis?
 De. Non tela sunt, non arma, non ignis minax.
 Nvt. Praestare fateor posse me tacitam fidem, 480
 si scelere careat: interim scelus est fides.
 De. Circumspice agetum, ne quis arcana occupet,
 partemque in omnem uultus inquirens eat.

Nvt. En locus ab omni tutus arbitrio uacat.
De. Est in remoto regiae sedis loco 485
arcana tacitus nostra defendens specus.
non ille primos accipit soles locus,
non ille seros, cum ferens Titan diem
lassam rubenti mergit Oceano rotam.
illic amoris pignus Herculei latet. 490
altrix, fatebor: auctor est Nessus mali
quem grauida Nephele Thessalo genuit duci,
qua gelidus astris inserit Pindus caput
ultraque nubes Othrys eductus riget.
Namque ut subactus Herculis claua horridi 495
Achelous omnis facilis in species dari
tandem peractis omnibus patuit feris
unoque turpe subdidit cornu caput,
me coniugem dum uictor Alcides habet,
repetebat Argos. forte per campos uagus 500
Euenos altum gurgitem in pontum ferens
iam paene summis turbidus ripis erat.
transire Nessus uerticem solitus uadis
pretium poposcit; meque iam dorso ferens
qua iungit hominem spina deficiens equo, 505
frangebat ipsas fluminis tumidi minas.
Iam totus undis Nessus exierat ferox
medioque adhuc errabat Alcides uado,
uasto rapacem uerticem scindens gradu;
at ille, ut esse uidit Alciden procul: 510
' tu pæda nobis' inquit coniuix eris;
prohibetur undis' , neque complexu ferens
gressum citabat. non tenent undae Herculem:
' ifide uector' inquit ' imixti licet
Ganges et Hister uallibus iunctis eant, 515
uincemus ambos, consequar telo fugam.'
praecessit arcus uerba; tum longum ferens
harundo uulnus tenuit haerentem fugam
mortemque fixit. ille, iam quaerens diem,
tabem fluentis uulneris dextra excipit 520
traditque nobis ungulae insertam suae,
quam forte saeua sciderat auolsam manu.
tunc uerba moriens addit: ' hoc' inquit ' agnae
dixere amorem posse defigi malo;
hoc docta Mycale Thessalas docuit nurus, 525
unam inter omnis Luna quam sequitur magas
astris relictis. inlitas uestes dabis
hac' inquit ' ipse, si paelex tuos
inuisa thalamos tulerit et coniuix leuis
aliam parenti dederit altisono nurum. 530
hoc nulla lux conspiciat, hoc tenebrae tegant
tantum remotae: sic potens uires suas

sanguis tenebit.' uerba deprendit quies
 mortemque lassis intulit membris sopor.

Tu, quam meis admittit arcanis fides, 535
 perge ut nitentem uirus in uestem datum
 mentem per artus adeat et tacitum intumas
 intret medullas. Nvt. Ocius iussa exsequar,
 alumna, precibus tu deum inuictum aduoca,
 qui certa tenera tela dimittit manu. 540
 De. Te te precor, quem mundus et superi timent
 et aequor et qui fulmen Aetnaeum quatit,
 timende matri teliger saeuae puer:
 intende certa spiculum uelox manu,
 non ex sagittis leuibus: e numero, precor, 545
 grauiore prome quod tuae nondum manus
 misere in aliquem; non leui telo est opus,
 ut amare possit Hercules. rigidas manus
 intende et arcum cornibus iunctis para.
 nunc, nunc sagittam prome qua quondam horridus 550
 Iouem petisti, fulmine abiecto deus
 cum fronte subita tumuit et rabidum mare
 taurus puellae uector Assyriae scidit;
 immitte amorem, uincat exempla omnia:
 amare discat coniuges. si quas decor 555
 Ioles inussit pectori Herculeo faces,
 extingue totas, perbibat formam mei.
 tu fulminantem saepe domuisti Iouem,
 tu furua nigri sceptrata gestantem poli,
 turbae ducem maioris et dominum Stygis, 560
 tuque, o nouerca grauior irata deus,
 cape hunc triumphum: solus euince Herculem.
 Nvt. Prolata uis est quaeque Palladia colu
 lassauit omnem texta famularem manum.
 nunc ingeratur uirus et uestis bibat 565
 Herculea pestem; precibus augebo malum.

In tempore ipso nauus occurrit Lichas:
 celanda uis est dira, ne pateant doli.
 De. O quod superbae non habent umquam domus,
 fidele semper regibus nomen Licha, 570
 cape hos amictus, nostra quos neuit manus,
 dum uagus in orbe fertur et uictus mero
 tenet feroci Lydiam gremio nurum,
 dum poscit Iolen. sed iecur fors horridum
 flectam merendo: merita uicerunt malos. 575
 non ante coniunx induat uestes iube
 quam ture flammam pascat et placet deos,
 cana rigentem populo cinctus comam.
 ipsa ad penates regios gressus feram
 precibusque Amoris horridi matrem colam. 580
 Vos, quas paternis extuli comites focis,

Calydoniae, lugete deflendam uicem.

Chorvs Flemus casus, Oenei, tuos
comitum primos turba per annos,
flemus dubios, miseranda, toros. 585

nos Acheloi tecum solitae
pulsare uadum, cum iam tumidas
uere peracto poneret undas
gracilisque gradu serperet aequo
nec praecipitem uolueret amnem 590

flauus rupto fonte Lycormas;
nos Palladias ire per aras
et uirgineos celebrare choros,
nos Cadmeis orgia ferre
tecum solitae condita cistis, 595

cum iam pulso sidere brumae
tertia soles euocat aestas
et spiciferae concessa deae
Attica mystas cludit Eleusin.
nunc quoque casum quemcumque times, 600
fidas comites accipe fatis:
nam rara fides ubi iam melior
fortuna ruit.

Tu quicumque es qui scepra tenes,
licet omne tua uulgius in aula 605

centum pariter limina pulset:
cum tot populis stipatus eas,
in tot populis uix una fides.
tenet auratum limen Erinys,
et quom magna patuere fores, 610

intrans fraudes cautique doli
ferrumque latens; cumque in populos
prodire paras, comes inuidia est:
noctem quotiens summouet Eos,
regem totiens credite nasci. 615

Pauci reges, non regna colunt:
plures fulgor concitat aulae.
Cupit hic regi proximus ipsi
clarus totas ire per urbes
(urit miserum gloria pectus), 620

cupit hic gazis implere famem,
nec tamen omnis plaga gemmiferi
sufficit Histri
nec tota sitim Lydia uincit
nec quae Zephyro subdita tellus 625

stupet aurato flumine clarum
radiare Tagum,
nec si totus seruiat Hebrus
ruraque diues iungat Hydaspes
intraque suos currere fines

spectet toto flumine Gangen:	630
audivis, audivis natura parum est.	
Colit hic reges regumque lares,	
non ut presso uomere semper	
numquam cesset curuus arator	
uel mille secent arua coloni:	635
solas optat quas ponat opes.	
colit hic reges, calcet ut omnes	
perdatque aliquos nullumque leuet:	
tantum ut noceat cupit esse potens.	
Quota pars moritur tempore fati!	640
rarum est felix idemque senex:	643
quos felices Cynthia uidit,	641
uidit miseros enata dies,	
nec sibi felix pauper habetur,	673
nisi felices cecidisse uidet.	
O si pateant pectora ditum!	648
quantos intus sublimis agit	
fortuna metus!	
Bruttia Coro pulsante fretum	
lenior unda est.	
pectora pauper segura gerit:	
carpit faciles uilesque cibos,	655
sed non strictos respicit enses;	
tenet e patula pocula fago,	653
sed non trepida tenet illa manu:	
aurea miscet pocula sanguis.	657
caespes Tyrio mollior ostro	644
solet inpauidos ducere somnos;	
aurea rumpunt texta quietem	
uigilesque trahit purpura noctes.	
Coniunx modico nupta marito	658
non disposito clara monili	
gestat pelagi dona rubentis,	
nec gemmiferas detrahit aures	
lapis Eoa lectus in unda,	
nec Sidonio mollis aeno	
repetita bibit lana rubores,	
nec Maeonia distinguit acu	665
quae Phoebis subditus euris	
legit Eois Ser arboribus:	
quaelibet herbae tinxere colus	
quas indoctae neuere manus,	
sed non dubios fouet illa toros.	670
sequitur dira lampade Erinys	
quarum populi coluere diem.	
Quisquis medium defugit iter	675
stabili numquam tramite curret:	
dum petit unum praebere diem	

patrioque puer constitit axe
 nec per solitum decurrit iter,
 sed Phoebeis ignota petens 680
 sidera flammis errante rota,
 secum pariter perdidit orbem.
 medium caeli dum sulcat iter,
 tenuit placidas Daedalus oras
 nullique dedit nomina ponto; 685
 sed dum uolucres uincere ueras
 Icarus audet
 patriasque puer despicit alas
 Phoeboque uolat proxumus ipsi,
 dedit ignoto nomina ponto: 690
 male pensantur magna ruinis.
 Felix alius magnusque sonet,
 me nulla uocet turba potentem.
 stringat tenuis litora puppis
 nec magna meas aura phaselos 695
 iubeat medium scindere pontum:
 transit tutos Fortuna sinus
 medioque rates quaerit in alto,
 quarum feriunt sipara nubes.
 Sed quid pauido territa uultu, 700
 qualis Baccho saucia Thyias,
 fertur rapido regina gradu?
 quae te rursus fortuna rotat,
 miseranda, refer:
 licet ipsa neges, uultus loquitur 705
 quodcumque tegis.
 Deianira Vagus per artus errat excussos tremor,
 erectus horret crinis, impulsis adhuc
 stat terror animis et cor attonitum salit
 pauidumque trepidis palpitat uenis iecur.
 ut fractus austro pontus etiamnum tumet, 710
 quamuis quiescat languidis uentis dies,
 ita mens adhuc uexatur excusso metu.
 semel profecto premere felices deus
 cum coepit, urget. hos habent magna exitus.
 Chorvs Quis tam impotens, miseranda, te casus rotat? 715
 De. Vt missa palla est tabe Nessea inlita
 thalamisque maerens intuli gressum meis,
 nescioquid animus timuit * * *
 * * * * * et fraudem struit.
 libet experiri. solibus uirus ferum
 flammisque Nessus sanguinem ostendi arcuit: 720
 hic ipse fraudes esse praemonuit dolus.
 et forte, nulla nube respersus iubar,
 laxabat ardens feruidum Titan diem
 (uix ora solui patitur etiamnunc timor):

medios in ignes solis et claram facem, 725
 quo tincta fuerat palla uestisque inlita,
 abiectus horret uillus et Phoebi coma
 tepefactus arsit (uix queo monstrum eloqui).
 niues ut Eurus soluit aut tepidus Notus,
 quas uere primo lucidus perdit Mimas, 730
 utque euolutos frangit Ionio salo
 opposita fluctus Leucas et lassus tumor
 in litore ipso spumat, aut caelestibus
 aspersa tepidis tura laxantur focis,
 sic languet omne uellus et perdit comas. 735
 dumque ista miror, causa mirandi perit;
 quin ipsa tellus spumeos motus agit
 et quidquid illa tabe contactum est labat
 tumensque tacita * * * *
 * * * * quassat caput
 natum pauentem cerno et ardenti pede 740
 gressus ferentem. prome quid portes noui.
 Hyllvs I, profuge, quaere si quid ulterius patet
 terris freto sideribus Oceano inferis:
 ultra labores, mater, Alcidae fuge.
 De. Nescioquod animus grande praesagit malum. 745
 Hy. Plenae triumphi templa Iunonis pete:
 haec tibi patent, delubra praeclusa omnia.
 De. Effare quis me casus insontem premat.
 Hy. Decus illud orbis atque praesidium unicum,
 quem fata terris in locum dederant Iouis, 750
 o mater, abiit: membra et Herculeos toros
 urit lues nescioqua; qui domuit feras,
 ille ille uictor uincitur maeret dolet.
 quid quaeris ultra? De. Miserias properant suas
 audire miseri; fare, quo posita in statu 755
 iam nostra domus est? o lares, miseri lares!
 nunc uidua, nunc expulsa, nunc ferar obruta.
 Hy. Non sola maeres Herculem: toto iacet
 mundo gemendus; fata nec, mater, tua
 priuata credas: iam genus totum obstrepat. 760
 hunc ecce luctum quem gemis cuncti gemunt;
 commune terris omnibus pateris malum.
 luctum occupasti: prima, non sola Herculem,
 miseranda, maeres. De. Quam prope a leto tamen
 ede, ede quaeso iaceat Alcides meus. 765
 Hy. Mors refugit illum uicta quae in regno suo
 semel est nec audent fata tam uastum nefas
 admittere. ipsa forsitan trepida colus
 Clotho manu proiecit et fata Herculis
 timet peragere. pro diem, infandum diem! 770
 hocne ille summo magnus Alcides erit?
 De. Ad fata et umbras atque peiorem polum

praecedere illum dicis? an possum prior
 mortem occupare? fare, si nondum occidit.
 Hy. Euboica tellus uertice immenso tumens 775
 pulsatur omni latere: Phrixium mare
 scindit Caphereus, seruit hoc Austro latus;
 at qua niuosi patitur Aquilonis minas,
 Euripus undas flectit instabilis uagas
 septemque cursus uoluit et totidem refert, 780
 dum lassa Titan mergit Oceano iuga.
 hic rupe celsa, nulla quam nubes ferit,
 annosa fulgent templa Cenaei Iouis.
 Vt stetit ad aras omne uotiuum pecus
 totumque tauris gemit auratis nemus, 785
 spoliū leonis sordidum tabo exuit
 posuitque clauae pondus et pharetra grauis
 laxauit umeros. ueste tunc fulgens tua,
 cana reuinctus populo horrentem comam,
 succendit aras: 'accipe has' inquit fœcis 790
 non false messis genitor et largo sacer
 splendescat ignis ture, quod Phoebum colens
 diues Sabaeis colligit truncis Arabs.
 pacata tellus' inquit 'et caelum et freta,
 feris subactis omnibus uictor redi: 795
 depone fulmen'--gemitus in medias preces
 stupente et ipso cecidit; hinc caelum horrido
 clamore complet: qualis impressa fugax
 taurus bipenni uolnus et telum ferens
 delubra uasto trepida mugitu replet, 800
 aut quale mundo fulmen emissum tonat,
 sic ille gemitu sidera et pontum ferit,
 et uasta Chalcis sonuit et uoces Cyclas
 excepit omnis; hinc petrae Capherides,
 hinc omne uoces reddit Herculeas nemus. 805
 flentem uidemus. uulguſ antiquam putat
 rabiem redisse; tunc fugam famuli petunt.
 At ille uoltus ignea torquens face
 unum inter omnes sequitur et quaerit Lichan.
 complexus aras ille tremibunda manu 810
 mortem metu consumpsit et paruū sui
 poenae reliquit. dumque tremibundum manu
 tenuit cadauer: 'hic manu, hac' inquit 'erit,
 o fata, uictus? Herculem uicit Lichas?
 ecce alia clades: Hercules perimit Lichan. 815
 facta inquinentur: fiat hic summus labor.'
 in astra missus fertur et nubes uago
 spargit cruore; talis in caelum exilit
 harundo Getica iussa dimitti manu
 aut quam Cydon excussit: inferius tamen 820
 et tela fugient. truncus in pontum cadit,

in saxa ceruix: unus ambobus iacet.

' Resistite' inquit, ' non furor mentem abstulit,
furore grauius istud atque ira malum est:
in me iuuat saeuire.' uix pestem indicat 825
et saeuit: artus ipse dilacerat suos

et membra uasta carpit auellens manu.
exuere amictus quaerit: hoc solum Herculem
non posse uidi; trahere conatus tamen
et membra traxit: corporis palla horridi 830
pars est et ipsa--uestis immiscet cutem.

nec causa dirae cladis in medio patet,
sed causa tamen est; uixque sufficiens malo
nunc ore terram languidus prono premit,
nunc poscit undas--unda non uincit malum; 835
fluctisona quaerit litora et pontum occupat:
famularis illum retinet errantem manus--
o sortem acerbam! fuimus Alcidae pares.

Nunc puppis illum litore Euboico refert
Austerque lenis pondus Herculeum rapit; 840
destituit animus membra, nox oculos premit.

De. Quid, anime, cessas? quid stupes? factum est scelus:
natum reposit Iuppiter, Iuno aemulum;

* 843a

reddendus orbi est--quod potest reddi, exhibe:
eat per artus ensis exactus meos.

sic, sic agendum est--tam leuis poenas manus
tantas reposit? perde fulminibus, socer,
norum scelestam. nec leui telo manus
armetur: illud fulmen exiliat polo,
quo, nisi fuisset genitus Alcides tibi, 850
hydram cremasses: pestem ut insolitam feri

et ut nouerca peius irata malum.
emitte telum quale in errantem prius
Phaethonta missum est: perdidisti in solo Hercule
et ipsa populos.--quid rogas telum deos? 855

iam parce socero: coniugem Alcidae necem
optare pudeat: haec erit uoto manus,
a me petatur; occupa ferrum ocus--
cur deinde ferrum? quidquid ad mortem trahit
telum est abunde: rupe ab aethera ferar. 860

haec, haec renatum prima quae noscit diem
Oeta eligatur; corpus hinc mitti placet.--
leuis una mors est--leuis, at extendi potest: 865

abrupta cautes scindat et partem mei 863
ferat omne saxum, pendeant lacerae manus
totumque rubeat asperi montis latus.--
eligere nescis, anime, cui telo incubes! 867

utinam esset, utinam fixus in thalamis meis
Herculeus ensis: huic decet ferro in mori.--

una perire dextera nobis sat est? 870
 coite, gentes, saxa et immensas faces
 iaculetur orbis, nulla nunc cesset manus,
 corripite tela, uindicem uestrum abstuli:
 impune saeui sceptrum iam reges gerent,
 impune iam nascetur indomitum malum; 875
 reddentur arae cernere assuetae hostiam
 similem colenti: sceleribus feci uiam;
 ego uos tyrannis regibus monstris feris
 saeuisque raptu uindice opposui deis.--
 cessas, Tonantis socia? non spargis facem 880
 imitata fratrem et mittis ereptam Ioui
 meque ipsa perdis? laus tibi erepta incluta est,
 ingens triumphus: aemuli, Iuno, tui
 mortem occupauit. Nvtrix Quid domum impulsam trahis?
 erroris istic omne quodcumque est nefas. 885
 haut est nocens quicumque non sponte est nocens.
 De. Quicumque fato ignoscit et parcat sibi,
 errare meruit: morte damnari placet.
 Nvt. Nocens uideri, qui mori quaerit, cupit.
 De. Mors innocentes sola deceptos facit. 890
 Nvt. Titana fugies? De. Ipse me Titan fugit.
 Nvt. Vitam relinques? De. Miseram, ut Alciden sequar.
 Nvt. Superest et auras ille caelestes trahit.
 De. Vinci Hercules cum potuit, hinc coepit mori.
 Nvt. Natum relinques fataque abrumpes tua? 895
 De. Quamcumque natus sepelit haec uixit diu.
 Nvt. Virum sequeris. De. Praegredi castae solent.
 Nvt. Si te ipsa damnas, scelere te misera arguis.
 De. Nemo nocens sibi ipse poenas inrogat.
 Nvt. Multis remissa est uita quorum error nocens, 900
 non dextra fuerat. fata quis damnat sua?
 De. Quicumque fata iniqua sortitus fuit.
 Nvt. Hic ipse Megaram nempe confixam suis
 strauit sagittis atque natorum indolem
 Lernaeva figens tela furibunda manu; 905
 ter parricida factus ignouit tamen
 sibi, nam furoris fonte Cinyphio scelus
 sub axe Libyco tersit et dextram abluit.
 quo, misera, pergis? cur tuas damnas manus?
 De. Damnatae meae deuictus Alcides manus: 910
 placet scelus punire. Nvt. Si noui Herculem,
 aderit cruenti forsitan uictor mali
 dolorque fractus cedit Alcidae tuo.
 De. Exedit artus uirus, ut fama est, hydrae;
 immensa pestis coniugis membra abstulit. 915
 Nvt. Serpentis illi uirus enectae autumas
 haut posse uinci, qui malum uiuum tulit?
 elisit hydram, dente cum fixo stetit

media palude uictor effuso obrutus
artus ueneno. sanguis hunc Nessi opprimet, 920
qui uicit ipsas horridi Nessi manus?
De. Frustra tenetur ille qui statuit mori:
proinde lucem fugere decretum est mihi.
uixit satis quicumque cum Alcide occidit.
Nvt. Per has aniles ecce te supplex comas 925
atque ubera ista paene materna obsecro:
depone tumidas pectoris laesi minas
mortisque dirae expelle decretum horridum.
De. Quicumque misero forte dissuadet mori,
crudelis ille est: interim poena est mori, 930
sed saepe donum; pluribus uenia obfuit.
Nvt. Defende saltem dexteram, infelix, tuam
fraudisque facinus esse, non nuptae, sciat.
De. Defendar illic: inferi absoluent ream,
a me ipsa damnor; purget has Pluton manus. 935
stabo ante ripas, immemor Lethe, tuas
et umbra tristis coniugem excipiam meum.
Sed tu, nigrantis regna qui torques poli,
para laborem (scelera quae quisque ausus est,
hic uincit error: Iuno non ausa Herculem est 940
eripere terris), horridam poenam para.
Sisyphia ceruix cesset et nostros lapis
impellat umeros; me uagus fugiat latex
meamque fallax unda deludat sitim;
merui manus praebere turbinibus tuis, 945
quaecumque regem Thessalum torques rota;
effodiat audus hinc et hinc uultur fibras;
uacat una Danais: has ego explebo uices.
Laxate, manes; recipe me comitem tibi,
Phasiaca coniunx: peior haec, peior tuo 950
utroque dextra est scelere, seu mater nocens
seu dira soror es; adde me comitem tuis,
Threicia coniunx, sceleribus; natam tuam,
Althaea mater, recipe, nunc ueram tui
agnosce prolem--quid tamen tantum manus 955
uestrae abstulerunt? claudite Elysium mihi,
quaecumque fidae coniuges nemoris sacri
lucos tenetis; si qua respersit manus
uiri cruore nec memor castae facis
stricto cruenta Belias ferro stetit, 960
in me suas agnoscat et laudet manus:
in hanc abire coniugum turbam libet--
sed et illa fugiet turba tam diras manus.
Inuicte coniunx, innocens animus mihi,
scelestas manus est. pro nimis mens credula, 965
pro Nesse fallax atque semiferi doli!
auferre cupiens paelici eripui mihi.

recede, Titan, tuque quae blanda tenes
 in luce miseros uita: cariturae Hercule
 lux uilis ista est. exigat poenas sibi 970
 reddamque uitam--fata an extendo mea
 mortemque, coniunx, ad tuas seruo manus?
 uirtusne superest aliqua et armatae manus
 intendere arcum tela missurum ualent?
 an arma cessant teque languenti manu 975
 non audit arcus? si potes letum dare,
 animosa coniunx dexteram expecto tuam.
 mors differatur: frange ut insontem Lichan,
 alias in urbes sparge et ignotum tibi
 inmitte in orbem; perde ut Arcadiae nefas 980
 et quidquid aliud cessit--at ab illis tamen,
 coniunx, redisti. Hyllvs Parce iam, mater, precor,
 ignosce fati; error a culpa uacat.
 De. Si uera pietas, Hylle, quaerenda est tibi,
 iam perime matrem--pauida quid tremuit manus? 985
 quid ora flectis? haec erit pietas scelus.
 ignaue dubitas? Herculem eripui tibi:
 haec, haec peremit dextra, cui debes patri
 auum Tonantem. maius eripui decus,
 quam luce tribui. si tibi ignotum est nefas, 990
 a matre disce. seu tibi iugulo placet
 mersisse ferrum siue maternum libet
 inuadere uterum, mater intrepidum tibi
 praebebit animum. non erit tantum scelus
 a te peractum: dextera sternar tua, 995
 sed mente nostra. natus Alcidae times?
 ita nulla peragas iussa, nec frangens mala
 erres per orbem, si qua nascetur fera
 referas parentem: dexteram intrepidam para.
 patet ecce plenum pectus aerumnis: feri.-- 1000
 scelus remitto, dexterar parcent tuae
 Eumenides ipsae: uerberum crepuit sonus.
 quaenam ista torquens angue uibrato comam
 temporibus atras squalidis pinnas quatit?
 quid me flagranti, dira, persequeris face, 1005
 Megaera? poenas poscis Alcidae? dabo.
 iamne inferorum, diua, sedere arbitri?
 Sed ecce laxas carceris uideo fores.
 quis iste saxum immane detritis gerit
 iam senior umeris? ecce iam uictus lapis 1010
 quaerit relabi. membra quis praebet rotar?
 hic ecce pallens dira Tisiphone stetit,
 causam reposit; parce uerberibus, precor,
 Megaera, parce, sustine Stygias faces:
 scelus est amoris. Sed quid hoc? tellus labat 1015
 et aula tectis crepuit excussis--minax

unde iste coetus? totus in uultus meos
decurrit orbis, hinc et hinc populi fremunt
totusque poscit uindicem mundus suum.
iam parcite, urbes. quo fugam praeceps agam? 1020
mors sola portus dabitur aerumnis meis.
testor nitentis flammeam Phoebi rotam
superosque testor: Herculem in terris adhuc
moritura linquo. Hy. Fugit attonita, ei mihi.
peracta iam pars matris est: statuit mori; 1025
nunc nostra superest, mortis auferre impetum.
o misera pietas: si mori matrem uetas,
patri es scelestus; si mori pateris, tamen
in matre peccas--urget hinc illinc scelus.
inhibenda tamen est: pergam et eripiam neci. 1030
Chorvs Verum est quod cecinit sacer
Thressae sub Rhodopes iugis
aptans Pieriam chelyn
Orpheus, Calliopae genus,
aeternum fieri nihil. 1035
Ilius stetit ad modos
torrentis rapidi fragor,
oblitusque sequi fugam
amisit liquor impetum;
et dum fluminibus mora est, 1040
defecisse putant Getae
Hebrum Bistones ultimi.
Aduexit uolucrum nemo
et silua residens uenit;
aut si qua aera peruolat 1045
auditis uaga cantibus
ales deficiens cadit.
Abrumpit scopulos Athos
Centauros obiter ferens
et iuxta Rhodopen stetit 1050
laxata niue cantibus;
et quercum fugiens suam
ad uatem properat Dryas.
Ad cantus ueniunt tuos
ipsis cum latebris ferae 1055
iuxtaque inpavidum pecus
sedit Marmaricus leo
nec dammae trepidant lupos
et serpens latebras fugit
tunc oblita ueneni. 1060
Quin per Taenarias fores
manes cum tacitos adit
maerentem feriens chelyn,
cantu Tartara flebili
et tristes Erebi deos 1065

uicit nec timuit Stygis
 iuratos superis lacus.
 Haesit non stabilis rota
 uicto languida turbine,
 increuit Tityi iecur, 1070
 dum cantus uolucres tenet;
 tunc primum Phrygius senex 1075
 undis stantibus immemor
 excussit rabidam sitim
 nec pomis adhibet manus,
 et uinci lapis improbus 1081
 et uatem potuit sequi.
 audis tu quoque, nauita: 1072
 inferni ratis aequoris
 nullo remigio uenit.
 Sic cum uinceret inferos 1079
 Orpheus carmine funditus,
 consumptos iterum deae 1083
 suppleant Eurydices colus.
 sed dum respicit immemor
 nec credens sibi redditam
 Orpheus Eurydicen sequi,
 cantus praemia perdidit:
 quae nata est iterum perit.
 Tunc solamina cantibus 1090
 quaerens flebilibus modis
 haec Orpheus cecinit Getis:
 ' * * * 1092a
 leges in superos datas
 et qui tempora digerens
 quattuor praecipitis deus 1095
 anni disposuit uices;
 nulli non auidi colus
 Parcas stamina nectere:
 quod natum est properat mori.'
 Vati credere Thracio 1100
 deuictus iubet Hercules.
 Iam, iam legibus obrutis
 mundo cum ueniet dies,
 australis polus obruet
 quidquid per Libyam iacet 1105
 et sparsus Garamas tenet;
 arctous polus obruet
 quidquid subiacet axibus
 et siccus Boreas ferit.
 amisso trepidus polo 1110
 Titan excutiet diem.
 Caeli regia concidens
 ortus atque obitus trahet

atque omnis pariter deos
 perdet mors aliqua et chaos, 1115
 et mors fata nouissima
 in se constituet sibi.
 Quis mundum capiet locus?
 discedet uia Tartari,
 fractis ut pateat polis? 1120
 an quod diuidit aethera
 a terris spatium sat est
 et mundi nimium malis?
 Quis tantum capiet nefas
 fati, quis, superi, locus 1125
 pontum Tartara sidera
 regna unus capiet tria?
 Sed quis non modicus fragor
 aures attonitas mouet?
 est est Hercules sonus. 1130
 Hercvles Conuerte, Titan clare, anhelantes equos,
 emitte noctem: pereat hic mundo dies
 quo morior, atra nube inhorrescat polus;
 obsta nouercae. nunc, pater, caecum chaos
 reddi decebat, hinc et hinc compagibus 1135
 ruptis uterque debuit frangi polus;
 quid parcis astris? Herculem amittis, pater.
 Nunc partem in omnem, Iuppiter, specta poli,
 ne quis Gyges Thessalica iaculetur iuga
 et fiat Othrys pondus Encelado leue. 1140
 laxabit atri carceris iam iam fores
 Pluton superbus, uincula excutiet patri
 caelumque reddet. ille qui pro fulmine
 tuisque facibus natus in terris eram,
 ad Styga reuertor: surget Enceladus ferox 1145
 mittetque quo nunc premitur in superos onus.
 regnum omne, genitor, aetheris dubium tibi
 mors nostra faciet--antequam spoliū tui
 caelum omne fiat, conde me tota, pater,
 mundi ruina, frange quem perdis polum. 1150
 Cho. Non uana times, gnate Tonantis:
 nunc Thessalicam Pelion Ossam
 premet et Pindo congestus Athos
 nemus aetheriis inseret astris;
 uincet scopulos inde Typhoeus 1155
 et Tyrrhenam feret Inarimen;
 feret Aetnaeos inde caminos
 scindetque latus montis aperti
 nondum Enceladus fulmine uictus:
 iam te caeli regna secuntur. 1160
 He. Ego qui relictā morte, contempta Styge,
 per mediā Lethes stagna cum spolio redi

quo paene lapsis excidit Titan equis,
 ego quem deorum regna senserunt tria,
 morior nec ullus per meum stridet latus 1165
 transmissus ensis, haut meae telum necis
 saxum est nec instar montis abrupti lapis
 aut totus Othrys, non truci rictu gigas
 Pindo cadauer obruit toto meum:
 sine hoste uincor, quodque me torquet magis 1170
 (o misera uirtus!) summus Alcidae dies
 nullum malum prosternit; inpendo, ei mihi,
 in nulla uitam facta. pro mundi arbiter
 superique quondam dexteræ testes meae,
 pro cuncta tellus, Herculis uestri placet 1175
 mortem perire? dirus o nobis pudor,
 o turpe fatum: femina Herculeae necis
 auctor feretur! morior Alcides quibus
 !Inuicta si me cadere feminea manu
 uoluere fata perque tam turpes colus 1180
 mea mors cucurrit, cadere placuisset mihi
 Iunonis odio: feminae caderem manu,
 sed caelum habentis. si nimis superis fuit,
 Scythico sub axe genita domuisset meas
 uires Amazon--feminae cuius manu 1185
 Iunonis hostis uincor! hinc grauior tui,
 nouerca, pudor est. quid diem hunc laetum uocas?
 quid tale tellus genuit iratae tibi?
 mortalis odia femina excessit tua.
 adhuc furebas esse te Alcidae imparem: 1190
 uicta es duobus--pudeat irarum deos.
 Vtinam meo cruore satiasset suos
 Nemeaea rictus pestis aut centum anguibus
 uallatus hydram tabe pauissem mea, 1195
 utinam fuissem praeda Centauris datus
 aut inter umbras uinctus aeterno miser
 saxo sederem! spolia nunc traxi ultima
 Fato stupente, nunc ab inferna Styge
 lucem recepi, Ditis euici moras--
 ubique mors me fugit, ut titulo inclitae 1200
 mortis carerem. pro ferae, uictae ferae!
 non me triformis sole conspecto canis
 ad Styga reuexit, non sub Hesperio polo
 Hibera uicit turba pastoris feri,
 non gemina serpens--perdidi mortem, ei mihi, 1205
 totiens honestam: titulus extremus quis est!
 Cho. Viden ut laudis conscia uirtus
 non Lethaeos horreat amnes?
 pudet auctoris, non morte dolet:
 cupit extremum finire diem 1210
 uasta tumidi mole gigantis

et montiferum Titana pati
 rabidaeue necem debere ferae.
 sed tua causa est, miserande, manus,
 quod nulla fera est nullusque gigas: 1215
 iam quis dignus necis Herculeae
 superest auctor nisi dextra tui?
 He. Eheu quis intus scorpios, quis feruida
 plaga reuulsus cancer infixus meas
 urit medullas? sanguinis quondam capax 1220
 tumidi uigor pulmonis arentes fibras
 distendit, ardet felle siccato iecur
 totumque lentus sanguinem auexit uapor.
 primam cutem consumpsit, hinc aditum nefas
 in membra fecit, abstulit pestis latus, 1225
 exedit artus penitus et totas malum
 hausit medullas: ossibus uacuis sedet;
 nec ossa durant ipsa, sed compagibus
 discussa ruptis mole conlapsa fluunt.
 defecit ingens corpus et pesti satis 1230
 Herculea non sunt membra--pro, quantum est malum
 quod esse uastum fateor, o dirum nefas
 !En cernite, urbes, cernite ex illo Hercule
 quid iam supersit. Herculem agnoscis, pater?
 hisne ego lacertis colla Nemeaei mali 1235
 elisa pressi? tensus hac arcus manu
 astris ab ipsis detulit Stymphalidas?
 his ego citatam gressibus uici feram
 radiante clarum fronte gestantem caput?
 his fracta Calpe manibus emisit fretum? 1240
 his tot ferae, tot scelera, tot reges iacent?
 his mundus umeris sedit? haec moles mei est,
 haecne illa ceruix? has ego opposui manus
 caelo ruenti? quis mea custos manu
 trahetur ultra Stygius? ubi uires prius 1245
 memet sepultae? quid patrem appello Iouem?
 quid per Tonantem uindico caelum mihi?
 iam, iam meus credetur Amphitryon pater.
 Quaecumque pestis uiscere in nostro lates,
 procede--quid me uulnere occulto petis? 1250
 quis te sub axe frigido pontus Scythes,
 quae pigra Tethys genuit aut Maurum premens
 Hibera Calpe litus? o dirum malum!
 utrumne serpens squalidum crista caput
 uibrans an aliquod et mihi ignotum malum? 1255
 numquid cruore es genita Lernaee ferae
 an te reliquit Stygius in terris canis?
 omne es malum nullumque--quis uoltus tibi est?
 concede saltem scire quo peream malo;
 quaecumque pestis siue quaecumque es fera, 1260

palam timere. quis tibi in medias locum
 fecit medullas? ecce direpta cute
 uiscera manus detexit; ulterior tamen
 inuenta latebra est--o malum simile Herculi
 !Vnde iste fletus? unde in has lacrimae genas? 1265
 inuictus olim uoltus et numquam malis
 lacrimas suis praebere consuetus (pudet)
 iam flere didicit. quis dies fletum Herculis,
 quae terra uidit? siccus aerumnas tuli.
 tibi illa uirtus, quae tot elisit mala, 1270
 tibi cessit uni; prima et ante omnis mihi
 fletum abstulisti: durior saxo horrido
 et chalybe uoltus et uaga Symplegade
 uictus minas infregit et lacrimam expulit.
 flientem, gementem, summe pro rector poli, 1275
 me terra uidit, quodque me torquet magis,
 nouerca uidit.--urit ecce iterum fibras,
 incaluit ardor: unde nunc fulmen mihi?
 Cho. Quid non possit superare dolor?
 quondam Getico durior Haemo 1280
 nec Parrhasio lentior axe
 saeuo cessit membra dolori
 fessumque mouens per colla caput
 latus alterno pondere flectit.
 fletum uirtus saepe resorbet: 1285
 sic arctos laxare niues
 quamuis tepido sidere Titan
 non tamen audet uincitque nefas
 solis adulti glaciale iubar.
 He. Conuerte uoltus ad meas clades, pater: 1290
 numquam ad tuas confugit Alcides manus,
 non cum per artus hydra fecundum meos
 caput explicaret; inter infernos lacus
 possessus atra nocte cum Fato steti
 nec inuocaui; tot feras uici horridas, 1295
 reges, tyrannos, non tamen uoltus meos
 in astra torsi: semper haec nobis manus
 uotum spondit; nulla propter me sacro
 micuere caelo fulmina--hic aliquid dies
 optare iussit. primus audierit preces 1300
 idemque summus: unicum fulmen peto;
 giganta crede (non minus caelum mihi
 asserere potui--dum patrem uerum imputo,
 caelo peperci). siue crudelis, pater,
 siue es misericors, commoda nato manum 1305
 properante morte et occupa hanc laudem tibi.
 uel si piget manusque detrectat nefas,
 emitte Siculo uertice ardentem, pater,
 Titanas, in me qui manu Pindum ferant

Ossaque qui me monte proiecto opprimant. 1310
 abrumpat Erebi claustra, me stricto petat
 Bellona ferro; mitte Gradium trucem,
 armetur in me dirus: est frater quidem,
 sed ex nouerca. Tu quoque, Alcidae soror
 tantum ex parente, cuspidem in fratrem tuum 1315
 iaculare, Pallas. Supplices tendo manus
 ad te, nouerca: sparge tu saltem, precor,
 telum: perire feminae possum manu.
 iam fracta, iam satiata quid pascis minas?
 quid quaeris ultra? supplicem Alciden uides, 1320
 et nulla tellus, nulla me uidit fera
 te deprecantem. nunc mihi irata satis
 opus est nouerca--nunc tuus cessat dolor?
 nunc odia ponis? parcis ubi uotum est mori.

O terra et urbes, non facem quisquam Herculi, 1325
 non arma tradet? tela subtrahitis mihi?
 ita nulla saeuas terra concipiat feras
 post me sepultum, nec meas umquam manus
 imploret orbis, si qua nascentur mala
 nascatur alius: undique infelix caput 1330
 mactate saxis, uincite aerumnas meas.
 ingrata cessas orbis? excidimus tibi?
 adhuc malis ferisque suppositus fores,
 ni me tulisses. uindicem uestrum malis
 eripite, populi: tempus hoc uobis datur 1335
 pensare merita--mors erit pretium omnium.

Alcmene Quas misera terras mater Alcidae petam?
 ubi natus, ubinam est? certa si uisus notat,
 reclinis ecce corde anhelante aestuat;
 gemit: peractum est. membra complecti ultima, 1340
 o nate, liceat; spiritus fugiens meo
 legatur ore: bracchia, amplexus cape.
 ubi membra sunt? ubi illa quae mundum tulit
 stelligera ceruix? quis tibi exiguam tui
 partem reliquit? He. Herculem spectas quidem, 1345
 mater, sed umbram et uile nescioquid mei.
 agnosce, mater--ora quid flectis retro
 uultumque mergis? Herculem dici tuum
 partum erubescis? Al. Quis feram mundus nouam,
 quae terra genuit? quodue tam dirum nefas 1350
 de te triumphat? uictor Herculeus quis est?
 He. Nuptae iacentem cernis Alciden dolis.
 Al. Quis tantus est qui uincat Alciden dolus?
 He. Quicumque, mater, feminae iratae sat est.
 Al. Et unde in artus pestis aut ossa incidit? 1355
 He. Aditum uenenis palla femineis dedit.
 Al. Vbinam ista palla est? membra nudata intuor.
 He. Consumpta mecum est. Al. Tantane inuenta est lues?

He. Errare mediis crede uisceribus meis,
 o mater, hydram et mille cum Lerna feras. 1360
 quae tanta nubes flamma Sicanias secans,
 quae Lemnos ardens, quae plaga igniferi poli
 uetans flagranti currere in zona diem?
 in ipsa me iactate, pro comites, freta
 mediosque in amnes--quis sat est Hister mihi? 1365
 non ipse terris maior Oceanus meos
 franget uapores, omnis in nostris malis
 deficient umor, omnis arescet latex.
 Quid, rector Erebi, me remittebas Ioui?
 decuit tenere: redde me tenebris tuis, 1370
 talem subactis Herculem ostende inferis.
 nil inde ducam, quid times iterum Herculem?
 inuade, mors, non trepida: iam possum mori.
 Al. Compesce lacrimas saltem et aerumnas doma
 malisque tantis Herculem indomitum refer 1375
 mortemque differ: quos soles uince inferos.
 He. Si me catenis horridus uinctum suis
 praeberet auidae Caucasus uolucris dapem,
 Scythia gemente flebilis gemitus mihi
 non excidisset; si uagae Symplegades 1380
 utraque premerent rupe, redeuntis minas
 ferrem ruinae; Pindus incumbat mihi
 atque Haemus et qui Thracios fluctus Athos
 frangit Iouisque fulmen excipiens Mimas:
 non ipse si in me, mater, hic mundus ruat 1385
 superque nostros flagret incensus toros
 Phoebus axis, degener mentem Herculis
 clamor domaret; mille decurrant ferae
 pariterque lacerent, hinc feris clangoribus
 aetheria me Stymphalis, hinc taurus minax 1390
 ceruice tota pulset et quidquid fuit
 solum quoque ingens; surgat hinc illinc nemus
 artusque nostros dirus immittat Sinis:
 sparsus silebo--non ferae excutient mihi,
 non arma gemitus, nil quod impelli potest. 1395
 Al. Non uirus artus, nate, femineum coquit,
 sed dura series operis et longus tibi
 paut cruentos forsitan morbos labor.
 He. Vbi morbus, ubinam est? estne adhuc aliquid mali
 in orbe mecum? ueniat huc--aliquis mihi 1400
 intendat arcus: nuda sufficiet manus.
 procedat agedum * * * *
 * * * Al. Ei mihi, sensus quoque
 excussit illi nimius impulsos dolor.
 dolor iste furor est: Herculem solus domat. 1407
 Remouete quaeso tela et infestas, precor,
 rapite hinc sagittas: igne suffuso genae 1404

scelus minantur. quas petam latebras anus?--
 cur deinde latebras aut fugam uecors petam? 1408
 obire forti meruit Alcmene manu:
 uel scelere pereat, antequam letum mihi
 ignauus aliquis mandat ac turpis manus
 de me triumphat.--ecce lassatus malis
 sopore fessas alligat uenas dolor
 grauique anhelum pectus impulsu quatit.
 fauete, superi. si mihi gnatum inclutum 1415
 miserae negastis, uindicem saltem, precor,
 seruatae terris. abeat excussus dolor
 corpusque uires reparat Herculeum nouas.
 Hyllvs Pro lux acerba, pro capax scelerum dies!
 nurus Tonantis occidit, natus iacet, 1420
 nepos supersum; scelere materno hic perit,
 fraude illa capta est--quis per annorum uices
 totoque in aeuo poterit aerumnas senex
 referre tantas? unus eripuit dies
 parentem utrumque; cetera ut sileam mala 1425
 parcamque fatis, Herculem amitto patrem.
 Al. Compesce uoces, inclutum Alcidae genus
 miseraeque fato similis Alcmenae nepos:
 longus dolorem forsitan uincet sopor.
 Sed ecce, lassam deserit mentem quies 1430
 redditque morbo corpus et luctum mihi.
 He. Quid hoc? rigenti cernitur Trachin iugo
 an inter astra positus euasi genus
 mortale tandem? quis mihi caelum parat?
 te te, pater, iam uideo, placatam quoque 1435
 specto nouercam. quis sonus nostras ferit
 caelestis aures? Iuno me generum uocat.
 uideo nitentem regiam clari aetheris
 Phoebique tritam flammea zonam rota.
 cubile uideo Noctis; hinc tenebras uocat. 1440
 Quid hoc? quis axem cludit et ab ipsis, pater,
 deducit astris? ora Phoebus modo
 afflabat axis, tam prope a caelo fui--
 Trachina uideo; quis mihi terras dedit?
 Oete modo infra steterat ac totus fuit 1445
 suppositus orbis; tam bene excideras, dolor!
 cogis fateri--parce et hanc uocem occupa.
 Haec, Hylle, dona matris? hoc munus parat?
 utinam liceret stipite ingesto impiam
 effringere animam quale Amazonium malum 1450
 circa niualis Caucasi domui latus.
 o cara Megara, tune cum furerem mihi
 coniunx fuisti? stipitem atque arcus date,
 dextra inquinetur, laudibus maculam imprimam,
 summus legatur femina Herculeus labor. 1455

Hy. Compesce diras, genitor, irarum minas;
 habet, peractum est, quas petis poenas dedit:
 sua perempta dextera mater iacet.
 He. Cecidit dolose: manibus irati Herculis
 occidere meruit; perdidit comitem Lichas. 1460
 saeuire in ipsum corpus exanime impetus
 atque ira cogit. cur minis nostris caret
 ipsum cadauer? pabulum accipiant ferae.
 Hy. Plus misera laeso doluit, hinc aliquid quoque
 detrahare uelles: occidit dextra sua, 1465
 tuo dolore; plura quam poscis tulit.
 Sed non cruentae sceleribus nuptae iaces
 nec fraude matris: Nessus hos struxit dolos
 ictus sagittis qui tuis uitam expulit.
 cruore tincta est palla semiferi, pater, 1470
 Nessusque nunc has exigit poenas sibi.
 He. Bene est, peractum est, fata se nostra explicant;
 lux ista summa est: quercus hanc sortem mihi
 fatidica quondam dederat et Parnassio
 Cirrhaea quatiens templa mugitu nemus: 1475
 ' extra perempti uictor, Alcide, uiri
 olim iacebis; hic tibi emenso freta
 terrasque et umbras finis extremus datur.'
 nil querimur ultra: decuit hunc finem dari,
 ne quis superstes Herculis uictor foret. 1480
 Nunc mors legatur clara memoranda incluta,
 me digna prorsus: nobilem hunc faciam diem.
 caedatur omnis silua et Oetaeum nemus
 succumbat: ingens Herculem accipiat rogos,
 sed ante mortem. Tu, genus Poeantium, 1485
 hoc triste nobis, iuuenis, officium appara:
 Herculea totum flamma succendat diem.
 Ad te preces nunc, Hylle, supremas fero:
 est clara captas inter, in uoltu genus
 regnumque referens, Euryto uirgo edita 1490
 Iole: tuis hanc facibus et thalamis para.
 uictor cruentus abstuli patriam lares
 nihilque miserae praeter Alciden dedi--
 et ipse rapitur. penset aerumnas suas,
 Iouis nepotem foueat et natum Herculis; 1495
 tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
 Tuque ipsa planctus pone funereos, precor,
 o clara genetrix: uiuet Alcides tibi.
 uirtute nostra paelicem feci tuam
 credi nouercam, siue nascenti Herculi 1500
 nox illa certa est siue mortalis meus
 pater est. licet sit falsa progenies mei,
 materna culpa cesset et crimen Iouis,
 merui parentem: contuli caelo decus,

natura me concepit in laudes Iouis. 1505
quin ipse, quamquam Iuppiter, credi meus
pater esse gaudet; parce iam lacrimis, parens:
superba matres inter Argolicas eris.
quid tale Iuno genuit aetherium gerens
sceptrum et Tonanti nupta? mortali tamen 1510
caelum tenens inuidit, Alciden suum
dici esse uoluit. Perage nunc, Titan, uices
solus relictus: ille qui uester comes
ubique fueram, Tartara et manes peto.
hanc tamen ad imos perferam laudem inclutam, 1515
quod nulla pestis fudit Alciden palam
omnemque pestem uicit Alcides palam.

Chorvs O decus mundi, radiate Titan,
cuius ad primos Hecate uapores
lassa nocturnae leuat ora bigae: 1520
dic sub Aurora positis Sabaeis,
dic sub occasu positis Hiberis,
quique feruenti quatiuntur axe,
quique sub plaustro patiuntur ursae,
dic ad aeternos properare manes 1525
Herculem et regnum canis inquieti,
unde non umquam remeabit ille.
sume quos nubes radios sequantur,
pallidus maestas speculari terras
et caput turpes nebulae pererrent. 1530

Quando, pro Titan, ubi, quo sub axe
Herculem in terris alium sequeris?
quas manus orbis miser inuocabit,
si qua sub Lerna numerosa pestis
sparget in centum rabiem dracones, 1535
Arcadum si quis, populi uetusti,
fecerit siluas aper inquietas,
Thraciae si quis Rhodopes alumnus
durior terris Helices niuosae
sparget humano stabulum cruore? 1540
quis dabit pacem populo timenti,
si quid irati superi per urbes
iusserint nasci? iacet omnibus par,
quem parem tellus genuit Tonanti.
Planctus immensas resonet per urbes 1545
et comas nullo cohibente nodo
femina exertos feriat lacertos,
solaque obductis foribus deorum
templa securae pateant nouercae.

Vadis ad Lethen Stygiumque litus, 1550
unde te nullae referent carinae;
uadis ad manes miserandus, unde
Morte deuicta tuleras triumphum;

umbra nudatis uenies lacertis
 languido uultu tenuique collo, 1555
 teque non solum feret illa puppis,
 * 1556a
 non tamen uilis eris inter umbras:
 Aeacon iuxta geminosque Cretas
 facta discernes feriens tyrannos.
 Parcite, o dites, inhibete dextras: 1560
 laudis est purum tenuisse ferrum,
 dumque regnabas, minimum procellis
 in tuas urbes licuisse Fati.
 Sed locum uirtus habet inter astra.
 sedis arctoe spatium tenebis 1565
 an grauis Titan ubi promit aestus?
 an sub occasu tepido nitebis,
 unde commisso resonare ponto
 audies Calpen? loca quae sereni
 deprimes caeli? quis erit recepto 1570
 tutus Alcide locus inter astra?
 horrido tantum procul a leone
 det pater sedes calidoque cancro,
 ne tuo uultu tremefacta leges
 astra conturbent trepidetque Titan. 1575
 Vere dum flores uenient tepenti
 et comam siluis reuocabit aestas 1578
 pomaque autumnno fugiente cedent
 et comam siluis hiemes recident, 1577
 tu comes Phoebo, comes ibis astris. 1581
 nulla te terris rapiet uetustas: 1580
 ante nascetur seges in profundo 1582
 uel fretum dulci resonabit unda,
 ante descendet glacialis ursae
 sidus et ponto uetito fruetur, 1585
 quam tuas laudes populi quiescant.
 Te, pater rerum, miseri precamur:
 nulla nascatur fera, nulla pestis,
 non duces saeuos miseranda tellus
 horreat, nulla dominetur aula 1590
 qui putet solum decus esse regni
 semper intensum tenuisse ferrum;
 si quid in terris iterum timetur,
 uindicem terrae petimus relictæ.
 Heu quid hoc? mundus sonat ecce caecum. 1595
 maeret Alciden pater? an deorum
 clamor, an uox est timidæ nouercae
 Hercule et uiso fugit astra Iuno?
 passus an pondus titubauit Atlas?
 an magis diri tremuere manes 1600
 Herculem et uisum canis inferorum

fugit abruptis trepidus catenis?
fallimur: laeto uenit ecce uultu
quem tulit Poeans umerisque tela
gestat et notas populis pharetras, 1605
Herculis heres.
Effare casus, iuuenis, Herculeos precor
uoltuue quonam tulerit Alcides necem.
Philoctetes Quo nemo uitam. Cho. Laetus adeone ultimos
inuasit ignes? Ph. Esse iam flammam nihil 1610
ostendit ille. quid sub hoc mundo Hercules
immune uinci liquit? en domita omnia.
Cho. Inter uapores quis fuit forti locus?
Ph. Quod unum in orbe uicerat nondum malum,
et flamma uicta est; haec quoque accessit feris: 1615
inter labores ignis Herculeos abit.
Cho. Edissere agedum, flamma quo uicta est modo?
Ph. Vt omnis Oeten maesta corripuit manus,
huic fagus umbras perdit et toto iacet
succisa trunco, flectit hic pinum ferox 1620
astris minantem et nube de media uocat:
ruitura caute mouit et siluam tulit
secum minorem. Chaonis quondam loquax
stat uasta late quercus et Phoebum uetat
ultraque totos porrigit ramos nemus; 1625
gemit illa multo uulnere impresso minax
frangitque cuneos, resilit incussus chalybs
uolnusque ferrum patitur et rigidum est parum.
commota tandem cum cadens latam sui
duxit ruinam, protinus radios locus 1630
admisit omnis: sedibus pulsae suis
uolucres pererrant nemore succiso diem
quaeruntque lassae garrulae pinnis domus.
iamque omnis arbor sonuit et sacrae quoque
sensere quercus horridam ferro manum 1635
nullique priscum profuit ludo nemus.
Aggeritur omnis silua et alternae trabes
in astra tollunt Herculi angustum rogam:
raptura flammam pinus et robur tenax
et breuior ilex. summa sed complet rogam 1640
populeae silua, frondis Herculeae nemus.
At ille, ut ingens nemore sub Nasamonio
aegro reclinis pectore immugit leo,
fertur--quis illum credat ad flammam rapi?
uoltus petentis astra, non ignis erat. 1645
Vt pressit Oeten ac suis oculis rogam
lustrauit omnem, fregit impositus trabes.
* 1647a
arcumque poscit. 'accipe haec' niquit, 'ate
Poeante, dona, et munus Alcidae cape.

has hydra sensit, his iacent Stymphalides 1650
 et quidquid aliud eminus uici manu
 uictrice. felix iuuenis has numquam irritas
 mittes in hostem, siue de media uoles
 auferre uolucres nube, descendent aues
 et certa praedae tela de caelo fluent, 1655
 nec fallet umquam dexteram hic arcus tuam:
 librare telum didicit et certam dare
 fugam sagittis, ipsa non fallunt iter
 emissa neruo tela; tu tantum, precor,
 accommoda ignes et facem extremam mihi. 1660
 hic nodus' inquit, ' nulli quem cepit manus,
 mecum per ignes flagret; hoc telum Herculem
 tantum sequetur. hoc quoque acciperes' ait
 ' si ferre posses. adiuuet domini rogam.'
 tum rigida secum spolia Nemeaei mali 1665
 arsura poscit; latuit in spolio rogam.

Ingemuit omnis turba nec lacrimas dolor
 cuiquam remisit. mater in luctum furens
 diduxit auidum pectus atque utero tenus
 exerta uastos ubera in planctus ferit, 1670
 superosque et ipsum uocibus pulsans Iouem
 impleuit omnem uoce feminea locum.
 ' Deforme letum, mater, Herculeum facis,
 compesce lacrimas' inquit, ' inuersus dolor
 femineus abeat; Iuno cur laetum diem 1675
 te flente ducat? paelicis gaudet suae
 spectare lacrimas. comprime infirmum iecur,
 mater: nefas est ubera atque uterum tibi
 laniare, qui me genuit.' et dirum fremens,
 qualis per urbes duxit Argolicas canem, 1680
 cum uictor Erebi Dite contempto redit
 tremente fato, talis incubuit rogo.
 quis sic triumphans laetus in curru stetit
 uictor? quis illo gentibus uultu dedit
 leges tyrannus? quanta pax habitum tulit! 1685
 haesere lacrimae, cecidit impulsus dolor
 nobis quoque ipsis, nemo periturum ingemit:
 iam flere pudor est; ipsa quam sexus iubet
 maerere, siccis haesit Alcmene genis
 stetitque nato paene iam similis parens. 1690
 Cho. Nullasne in astra misit ad superos preces
 arsurus aut in uota respexit Iouem?
 Ph. Iacuit sui securus et caelum intuens
 quaesiuit oculis, arce an ex aliqua pater
 despiceret illum. tum manus tendens ait: 1695
 ' quicumque parte prospicis natum, pater,
 te te precor, cui nocte commissa dies
 quieuit unus, si meas laudes canit

utrumque Phoebi litus et Scythiae genus
 et omnis ardens ora quam torret dies, 1700
 si pace tellus plena, si nullae gemunt
 urbes nec aras impias quisquam inquinat,
 si scelera desunt, spiritum admitte hunc, precor,
 in astra. non me noctis infernae locus
 nec maesta nigri regna conterrent Iouis, 1705
 sed ire ad illos umbra, quos uici, deos,
 pater, erubesco. nube discussa diem
 pande, ut deorum coetus ardentem Herculem
 spectet; licet tu sidera et mundum neges
 ultro, pater, cogere: si uoces dolor 1710
 abstulerit ullas, pande tunc Stygios lacus
 et redde fati; approba natum prius:
 ut dignus astris uidear, hic faciet dies.
 leue est quod actum est; Herculem hic, genitor, dies
 inueniet aut damnabit.' Haec postquam edidit, 1715
 flammas poposcit. ' hō age, Alcidae comes, 1717
 non segnis' inquit 'corripe Oetaeam facem.
 quid dextra tremuit? num manus pauida impium
 scelus refugit? redde iam pharetras mihi, 1720
 ignaue iners eneruis--en nostros manus
 quae tendat arcus! quid sedet pallor genis?
 animo faces inuade quo Alciden uides
 uoltu iacere. respice arsurum, miser:
 nouerca cernat quo feram flammas modo. 1715
 uocat ecce iam me genitor et pandit polos; 1725
 uenio, pater'--uultusque non idem fuit.
 Tremente pinum dextera ardentem intuli.
 refugit ignis et reluctantur faces
 et membra uitant, sed recedentem Hercules
 insequitur ignem. Caucasum aut Pindum aut Athon 1730
 ardere credas: nullus erumpit sonus,
 tantum ingemiscit ignis. o durum iecur!
 Typhon in illo positus immanis rogo
 genuisset ipse quique conuulsam solo
 imposuit umeris Ossan Enceladus ferox. 1735
 At ille medias inter exurgens faces,
 semiustus ac laniatus, intrepidum tuens:
 ' nua es parens Herculea: sic stare ad rogam
 te, mater' inquit, 'cscdecet fleri Herculem.'
 inter uapores positus et flammae minas 1740
 immotus, inconcussus, in neutrum latus
 correpta torquens membra adhortatur, monet,
 gerit aliquid ardens. omnibus fortem addidit
 animum ministris; urere ardentem putes.
 Stupet omne uulgu, uix habent flammae fidem: 1745
 tam placida frons est, tanta maiestas uiro.
 nec properat uri; cumque iam forti datum

leto satis pensauit, igniferas trabes
 hinc inde traxit, minima quas flamma occupat
 totas in ignes uertit et quis plurimus 1750
 exundat ignis repetit intrepidus ferox.
 tunc ora flammis implet: ast illi graues
 luxere barbae; cumque iam uultum minax
 appeteret ignis, lamberent flammae caput,
 non pressit oculos. Sed quid hoc? maestam intuor 1755
 sinu gerentem reliquias magni Herculis,
 crinemque iactans squalidum Alcmene gemit.
 Alcmene Time, superi, fata: tam paruus cinis
 Herculeus, huc huc ille decreuit gigas!
 o quanta, Titan, in nihil moles abit; 1760
 anilis, heu me, recipit Alciden sinus,
 hic cumulus ille est: ecce uix totam Hercules
 compleuit urnam; quam leue est pondus mihi,
 cui totus aether pondus incubuit leue
 !Ad Tartara olim regnaque, o nate, ultima 1765
 rediturus ibas--quando ab inferna Styge
 remeabis iterum? non ut et spoliū trahas
 rursusque Theseus debeat lucem tibi--
 sed quando solus? mundus impositus tuas
 compescet umbras teque Tartareus canis 1770
 inhibere poterit? quando Taenarias fores
 pulsabis? aut quas mater ad fauces agar
 qua mors aditur? uadis ad manes iter
 habiturus unum. quid diem questu tero?
 quid misera duras uita? quid lucem hanc tenes? 1775
 quem parere rursus Herculem possum Ioui?
 quis me parentem natus Alcmene suam
 tantus uocabit? o nimis felix, nimis,
 Thebane coniunx, Tartari intrasti loca
 florente nato teque uenientem inferi 1780
 timuere forsan, quod pater tanti Herculis,
 uel falsus, aderas. Quas petam terras anus,
 inuisa saeuis regibus (si quis tamen
 rex est relictus saeuus)? ei miserae mihi!
 quicumque caesos ingemunt nati patres, 1785
 a me petent supplicia, me cuncti obruent:
 si quis minor Busiris aut si quis minor
 Antaeus urbes feruidae terret plagae,
 ego praeda ducar; si quis Ismarius greges
 Thracis cruenti uindicat, carpent greges 1790
 mea membra diri; forsitan poenas petet
 irata Iuno: totus exurget dolor;
 secunda uicto tandem ab Alcide uacat,
 paelix supersum--quanta supplicia expetet
 ne parere possim! fecit hic natus mihi 1795
 uterum timendum. Quae petam Alcmene loca?

quis me locus, quae regio, quae mundi plaga
 defendet aut quas mater in latebras agar
 ubique per te nota? si patriam petam
 laesque miseros, Argos Eurystheus tenet; 1800
 marita Thebas regna et Ismenon petam
 thalamosque nostros, in quibus quondam Iouem
 dilecta uidi? pro nimis felix, nimis,
 si fulminantem et ipsa sensissem Iouem!
 utinam meis uisceribus Alcides foret 1805
 exsectus infans! nunc datum est tempus, datum est
 uidere natum laude certantem Ioui,
 ut hoc daretur, scire quid fatum mihi
 eripere posset. quis memor uiuit tui,
 o nate, populus? omne iam ingratum est genus. 1810
 Petam Cleonas? Arcadum an populos petam
 meritisque terram nobilem quaeram tuis?
 hic dira serpens cecidit, hic ales fera,
 hic sus cruentus, hic tua fractus manu
 qui te sepulto possidet caelum leo: 1815
 si grata terra est, populus Alcmenen tuam
 defendat omnis. Thracias gentes petam
 Hebrique populos? haec quoque est meritis tuis
 defensa tellus: stabula cum regno iacent.
 hic pax cruento rege prostrato data est: 1820
 ubi enim negata est? Quod tibi infelix anus
 quaeram sepulcrum? de tuis totus rogis
 contendat orbis. reliquias magni Herculis
 quis populus aut quae templa, quae gentes rogant?
 quis, quis petit, quis poscit Alcmenes onus? 1825
 quae tibi sepulcra, nate, quis tumulus sat est?
 hic totus orbis: fama erit titulus tibi.
 Quid, anime, trepidas? Herculis cineres tenes;
 complectere ossa: reliquiae auxilium dabunt,
 erunt satis praesidia, terrebunt tuae 1830
 reges uel umbrae. Cho. Debitos nato quidem
 compesce fletus, mater Alcidae incluti.
 non est gemendus nec graui urgendus prece,
 uirtute quisquis abstulit fatis iter:
 aeterna uirtus Herculem fleri uetat: 1835
 fortes uetant maerere, degeneres iubent.
 Al. Sedabo questus uindice amisso parens
 terrae atque pelagi * * * *
 * * * * quaque purpureus dies
 utrumque clara spectat Oceanum rota?
 quot misera in uno condidi natos parens! 1840
 regno carebam, regna sed poteram dare.
 una inter omnes terra quas matres gerit
 uotis peperci, nil ego a superis peti,
 incolume nato: quid dare Herculeus mihi

non poterat ardor, quod deus quisquam mihi 1845
 negare poterat? uota in hac fuerant manu:
 quidquid negaret Iuppiter, daret Hercules.
 quid tale genetrix ulla mortalis tulit?
 deriguit aliqua mater, ut toto stetit
 succisa fetu, bisque septenos gregem 1850
 deplanxit una: gregibus aequari meus
 quot ille poterat! matribus miseris adhuc
 exemplar ingens derat: Alcmene dabo.
 cessate, matres, pertinax si quas dolor
 adhuc iubet lugere, quas luctus grauis 1855
 in saxa uertit; cedite his cunctae malis.
 Agedum senile pectus, o miserae manus,
 pulsate--et una funeri tanto sat est
 grandaeva anus defecta, quod totus breui
 iam quaeret orbis? expedi in planctus tamen 1860
 defessa quamquam bracchia: inuidiam ut deis
 lugendo facias, aduoca in planctus genus.
 Flete, Alcmenae magnique Iouis
 plangite natum,
 cui concepto lux una perit 1865
 noctesque duas contulit Eos:
 ipsa quiddam plus luce perit.
 Totae pariter plangite gentes,
 quarum saeuos ille tyrannos
 iussit Stygias penetrare domos 1870
 populisque madens ponere ferrum.
 fletum meritis reddite tantis,
 totus, totus personet orbis.
 Flet Alciden caerulea Crete,
 magno tellus cara Tonanti: 1875
 centum populi bracchia pulsent.
 nunc Curetes, nunc Corybantes
 arma Idaea quassate manu:
 armis illum lugere decet.
 nunc, nunc funus plangite uerum: 1880
 iacet Alcides non minor ipso,
 Creta, Tonante.
 Flete Herculeos, Arcades, obitus,
 nondum Phoebe nascente genus:
 iuga Parthenii ~Nemeaeque sonent 1885
 feriatque grauis Maenala planctus:
 magno Alcidae poscit gemitum
 stratus uestris saetiger agris
 alesque sequi iussa sagittas
 totum pinnis furata diem. 1890
 Flete, Argolicae, flete, Cleonae:
 hic terrentem moenia quondam
 uestra leonem

fregit nostri dextera nati.
Date, Bistoniae, uerbera, matres
gelidusque sonet planctibus Hebrus: 1895
flete Alciden, quod non stabulis
nascitur infans
nec uestra greges uiscera carpunt.
Fleat Antaeo libera tellus
et rapta fero plaga Geryonae: 1900
mecum, miserae, plangite, gentes,
audiat ictus utraque Tethys.
Vos quoque, mundi turba citati,
flete Herculeos, numina, casus:
uestrum Alcides ceruice meus 1905
mundum, superi, caelumque tulit,
dum stelligeri uector Olympi
pondere liber spirauit Atlans.
Vbi nunc uestrae, Iuppiter, arces?
ubi promissi regia mundi? 1910
nempe Alcides mortalis obit,
nempe sepultus:
totiens telis facibusque tuis
ille pepercit,
quotiens ignis spargendus erat.
in me saltem iaculare facem 1915
Semelenque puta.
Iamne Elysias, o nate, domus,
iam litus habes,
ad quod populos natura uocat?
an post raptum Styx atra canem 1920
praeclusit iter teque in primo
limine Ditis fata morantur?
quis nunc umbras, nate, tumultus
manesque tenet?
fugit abducta nauita cumba
et Centauris Thessala motis 1925
ferit attonitos ungula manes
anguesque suos hydra sub undas
territa mergit
teque labores, o nate, timent?
Fallor, fallor uesana furens, 1930
nec te manes umbraeque timent,
non Argolico rapta leoni
fulua pellis contacta iuba
laeuos operit dira lacertos
uallantque feri tempora dentes: 1935
donum pharetrae cessere tuae
telaque mittet iam dextra minor.
uadis inermis, nate, per umbras,
ad quas semper mansurus eris.

Hercvles Quid me tenentem regna siderei poli caeloque tandem redditum planctu iubes sentire fatum? parce: iam uirtus mihi in astra et ipsos fecit ad superos iter. Al. Vnde sonus trepidas aures ferit? unde meas inhibet lacrimas fragor?	1940 1945
agnosco agnosco uictum est chaos. a Styge, nate, redis iterum mihi fractaque non semel est mors horrida? uicisti rursus noctis loca puppis et infernae uada tristitia?	 1950
peruius est Acheron iam languidus et remeare licet soli tibi, nec te fata tenent post funera? an tibi praeclosit Pluton iter et pavidus regni metuit sibi?	 1955
certe ego te uidi flagrantibus impositum siluis, cum plurimus in caelum fureret flammae metus: arsisti certe, cur ultima non tenuere tuas umbras loca?	 1960
quid timuere tui manes, precor? umbra quoque es Diti nimis horrida? He. Non me gementis stagna Cocyti tenent nec puppis umbras furua transuexit meas; iam parce, mater, questibus: manes semel umbrasque uidi; quidquid in nobis tui mortale fuerat, ignis euictum tulit: paterna caelo, pars data est flammis tua. proinde planctus pone, quos nato paret genetrix inertis; luctus in turpes eat:	 1965
uirtus in astra tendit, in mortem timor. praesens ab astris, mater, Alcides cano: poenas cruentus iam tibi Eurystheus dabit; curru superbum uecta transcendes caput.	 1970
Me iam decet subire caelestem plagam: inferna uici rursus Alcides loca. Al. Mane parumper--cessit ex oculis, abit, in astra fertur. fallor an uultus putat uidisse natum? misera mens incredula est. es numen et te mundus aeternum tenet:	 1975
credo triumphis.--regna Thebarum petam nouumque templis additum numen canam.	 1980
Chorvs Numquam Stygias fertur ad umbras inclita uirtus: uiuite fortes nec Lethaeos saeua per amnes uos fata trahent, sed cum summas exiget horas consumpta dies,	 1985

iter ad superos gloria pandet.

Sed tu, domitor magne ferarum

orbisque simul pacator, ades:

1990

nunc quoque nostras aspice terras,

et si qua nouo belua uultu

quatiet populos terrore graui,

tu fulminibus frange trisulcis:

fortius ipso genitore tuo

1995

fulmina mitte.